СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ   РІК XXXII.   Число 93.   Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 21. квітня, 1924.   VOL. XXXII.   No. 93.   Jersey City, N. J., Monday, April 21, 1924.   THREE CENTS

Іміграційний Бил ухвалений у послідні́м голосованню в сенаті.

ВАШІНҐТОН, 18. квітня. — Сенат ухвалив нині в послідні́м читанню іміграційний закон Джансона. За законом заявилося 62 сенаторів, проти 6.

Після сього закона річна квота імігрантів з кождого краю буде виносити починаючи зі слідуючого року по 2 проценти числа старих імігрантів, які тут були в 1890. році.

Сенат ухвалив теж постанову про заборону іміграції з Япану та других країв Азії, зміняючи постанову Джансона на стільки, що ся точка закона має ввійти в життя зараз по її ухваленню.

Після сього голосовання законопроект відослано д оспільного комітету обох палат конгресу, котрий має вирівнати ріжниці, які заходять межи ухвалами палати послів а сенату.

ЗА ВІЙСКОВОЮ СТОРОЖЮ НА АМЕРИКАНСЬКІЙ ГРАНИЦІ

ВАШІНҐТОН, 18. квітня. — Палата послів ухвалила нині додаток до іміграційного проекту Джансона, ухваленого кілька днів тому. На основі додатку, предложеного департаментом праці, уряд мавби видати один і чверть міліона долярів на удержанне війск, що будуть мати патролювати всі границі Злучених Держав, щоби сюди не перекрадалися імігранти.

Департамент праці подає, що з Канади та Мексика пачкується рік річно десятки тисяч імігрантів, які булиби завернені, якби пішли звичайною законною дорогою.

РОСКРИВАЮТЬ ПЕРЕДВИБОРЧІ ТОРГИ.

ВАШІНҐТОН, 18. квітня. — Перед нафтовим комітетом сенату ставав нині яко свідок Гарман, специяліст від податків великих корпорацій з Індіянополиса, та зізнав, що перед виборами президента Злучених Держав у 1920. році пенсилвенійський сенатор Пенровз, дуже впливовий у републиканській партії, зробив був предложенне ґенералови Вудови, котрий тоді побивався за кандидатуру сеї партії на уряд президента Злучених Держав, після якого Пенровз мав кинути свій вплив за кандидатурою Вуда, а зате Вуд мав обіцяти йому, що ставши президентом, установить приятелів Пенровза на трох становищах в кабінеті міністрів.

Переговори розбилися через Вуда.

МІНІСТЕР СУДІВНИЦТВА ЗА ВЯЗНИЧНОЮ КАРОЮ ЗА НАРУШЕННЄ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 18. квітня. — Новий міністер судівництва Стови вислав до всіх федеральних прокураторів поучення, щоби вони домагалися кари вязниці для всіх, пійманих на ломанню прогибіційного закона.

ПИВНИЙ БЛЬОК БЕРЕТЬСЯ ДО РОБОТИ.

ВАШІНҐТОН, 18. квітня. — В конгресі завязався так званий пивний бльок, що поставив собі за ціль добитися такої зміни прогибіційного закона, щоби вільно було виробляти алькоголічні напитки, які не мають більше, як два і три четверті процента алькоголю в собі. До бльоку належить уже 59 конґресменів, і вони постаралися о переслуханне перед так званим судовим комітетом палати послів. Переслуханне се почнеться в найблизчий понеділок. На переслуханню звляться теж делеґації від ріжних горожанських орґанізацій, юній, тощо.

ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД НАРУШЕННЄМ ПРОГИБІЦІЇ.

ГОЛЮВК, Месечузетс, 18. квітня. — Ткалняні підприємства стали розліплювати по компанічних мешканнях для робітників осторогі перед нарушуванием прогибіційного закона. В осторогах запосідається, що компанічн інспектори будуть помагати федеральним урядникам виловлювати людий, що мають у себе машини до виробу горячих напитків.

ПИТАННЄ ДОПОМОГИ ДЛЯ ПЛЯНУ ДОСОНА ЗІ СТОРОНИ АМЕРИКИ.

ВАШІНҐТОН, 18. квітня. — З ріжних сторін роблять на американський уряд натиск, щоби він заявився за пляном Досона та дав свою згоду на сей плян, а головно на затягненне позички для Німеччини в Злучених Державах.

Уряд застановляється над сим питанием, але ще не приняв тут ніякого рішення.

НОВИЙ ЗАГОВІР НА ЖИТТЯ ОБРЕҐОНА.

МЕКСИКО, 18. квітня. — Федеральні урядники відкрили новий заговір на життя мексиканського президента Обреґона. Двох бувших офіцирів федеральної армії мали підложити під поїзд Обреґона ладунок динаміту. Коли їх арештовано, вони стали втікати. Поліція стріляла до втікаючих та положила обох трупом.

ЧУТКИ ПРО ВТЕЧУ МЕКСИКАНСЬКОГО ПОВСТАНСЬКОГО ПРОВІДНИКА.

ВАШІНҐТОН, 18. квітня. — Мексиканські газети подають знова чутку про втечу з Мексика провідника мексиканських повстанців Де ля Гуерти. Після сих газет мавби він бути в Вашінґтоні. Представник, однак, Гурти в Вашінґтоні сю вістку заперечує.

ЧОТИРОХ ЛЮДИЙ ПОГИБЛО ВІД ГАЗУ.

ДЖАНСОН, Па., 18. квітня. — В домі Антона Пацка погибло від вибуху газу мати та троє дітий. Кромі сього вибух покалічив тяжко других 4 членів родини. Причиною вибуху була проточина в головній газовій рурі під домом.

ВЕЛИКИЙ ПОЖАР.

ШИКАҐО, Илинойс, 18. квітня. — На Блю Айленд Евеню завалився горіючий чотироповерховий дім, та під своїми румовищами похоронив кільканайцять огневих сторожів. Досі вже добуто 12 тіл, а припускають, що число вбитих виносить до 20.

РОСІЙСЬКІ БАРОНИ ПЕРЕД СУДОМ.

Генерал Теодор Ледеженський, властитель одної російської каварні в Ню Йорку, пізвав у суд російських баронів братів Фон Коппенів, які мали почати сваритися з Лодиженським та побити його за те, що він не вірив у їх ґрафські титули. Генерал зявився на суді з підбитим оком, а один з ґрафів з роздертим носом. Суддя назначив кавцію на пів тисячки долярів та казав їм прийти на росправу на другий десь.

НОВИЙ РІД ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

Деякі нюйорські склепи, торгуючі жіночими капелюхами, почали продавати новий рід обеспечення. Продаючи капелюх, вони дочисляють до нього ціну обеспечення, а обеспечують шкоду для капелюха на випадок недоброї непогоди в день Великодня. Після контракту обеспечення, колиб в Великдень був дощ, то покупець має право зажадати звороту гроший за капелюх.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЄ ПО БЛ. П. ОЛЬЗІ БЕСАРАБОВІЙ.

Заходом українського жіноцтва Коломиї відслужено в парохіяльній церкві дня 5. с. м. поминальне богослуженне з панахидою по бл. п. Ользі Бесарабовій. Завдяки тому, що того дня привадав „попелец" і молодіж була вільна від школи, церква була переповнена земляками від малого до великого. Співав міщанський хор під рукою дир. п. Барнича. До панахиди стануло кромі місцевого пароха також чотирох священиків дооколичних. При сій нагоді зібрано більшу квоту на політичних вязнів окружного суду.

КИЇВСЬКА ЯРМАРКА.

В Києві відкрито в суботу, 15 березня в 12 год. в полудне велику контрактову ярмарку. Виставу відкрито при великій скількости покупців і тих, які беруть участь у виставці.

ЯК РОДЯТЬСЯ ПОЛЬСЬКІ СИМПАТІЇ.

Сіоністичний „Наер Гайнт" звертає увагу на несподівану миролюбивість і толеранцію усіх польських послів супроти культурницьких потреб литовського населення під Польщею. І так у справі закритої литовської ґімназії в Свенцянах освітня соймова комісія одноголосно рішила відкрити назад ґімназію. Газета іронічно називає „зворушливим" отой „ґуманітаризм", тим паче, що у соймі нема ні одного литовського посла. „Бідні Білорусини й Українці з завистю споглядали на доброту всіх польських груп у відношенню до Литовців". Ті „бідні" Українці й Білорусини прегарно розуміють несподівані прояви польської „доброти": заїлі депопуляризатори переконались, що за Литовцями стоїть „сила" і враз стали проявляти „гуманітаризм".

УКРАЇНСЬКЕ ЖІНОЦТВО В ХОЛМІ.

Дня 25. м. м. відбулося в Холмі чергове засідання ініціятивної групи нашого жіноцтва. Рішено зорганізоватися в статутове товариство, яке поставить собі метою економічну, освітну і товариську організацію українського жіноцтва.

В першу чергу ініціятивна група ставить собі метою господарчу організацію для здобуття праці і самозапомоги. Нарада вирішила заложити в Холмі ткальню, робітню місцевих вишивок, вязання, шиття та взагалі всього, що входить в обсяг жіночого господарства і промислу.

Вибрано таку постійну президію:

Евгенія Маківка, голова, Оксана Івацевичівна і Олена Чижевська, — заступниці. Ніна Яськівна секретарка.

Остаточне опрацьовання відповідних статутів доручено президії.

НА ФОНД БУДОВИ НАРОДНЬОГО ДОМУ В ХОЛМІ.

Вже отворено конто в Земельному Банкові Гіпотечному у Львові для складок на будову Українського Народнього Дому в Холмі.

Всі, що бажають зложити на ту ціль, можуть пересилати гроші безпосередно до банку на адресу: Земельний Банк Гіпотечний у Львові ул. Підвале 7, на конто „Фонд будови Народнього Дому в Холмі".

ТОРГОВЛЯ ДОКТОРАТАМИ.

В Венеції арештовано російського професора Петріча, котрий на велику скалю торгував докторськими дипльомами університету. Льос Анджельос у Каліфорнії. Петріча тому рік за такі самі обманства прогнано зі Швайцарії. Та в Італії бизнес ішов Петрову знаменито з людьми, які бажали мати титули докторів, із усих країв. Що бизнес мусів добре йти, видно з цього, що Петріч до пів року купив у Венеції дві віллі за пів міліона лірів.

СТАТУТ ДЛЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Львівська жидівська газета „Хвиля" звідомляє з Варшави: По урядовим звідомленням премієр Ґрабський задумує при міністерстві внутрішних справ створити для національних меньшостий постійний орган, котрого тіло становитиме (істнуючий досі, хоч неофіціяльний) т. зв. Комітет знавців для справ національних меньшостий. В склад його входять м. інш. проф. сен. Кацніца, Старчевський і др. Левенгерц. Ґрабський порозумівався з др. Левенгерцом в справі внесення проекту реорганізуючого адміністрацію на окраїнах. Левенгерц буде мабуть управителем нового органу. У звязи з цим робиться актуальним автономічний статут для Східної Галичини. В справі статута конферували посли Морачевський і Гавзнер із премієром.

ЗМІНИ В РАДІ НАРОДНІХ КОМІСАРІВ УРСР.

Як доносять з Харкова рада народніх комісарів (Совнарком) затвердила дня 26. лютого Владимирського заступником голови ради народніх комісарів.

Президія всеукраїнського центрального комітету на місце Буздалина назначила народнім комісарем для внутрішних справ Черлюнчасевича.

Тогож дня всеукраїнський викон. центр. комітет затвердив Фрунзе уповажненим народнім комісаром по военним ділам СССР. при правительстві УРСР.

СТУДЕНТСЬКИЙ КЛЮБ В КИЇВІ.

Дня 10. лютого відбулося свято відкриття студентського клюбу в Києві. Надіються, що він буде центром у якім обеднуватиметься освітньо-культурна праця серед студентства. При клюбі має бути зосередкована вся робота марксистських політ-кружків.

КАЛЕНДАРІ НА ВИЧЕРПАННЮ   КАЛЕНДАРІ НА ВИЧЕРПАННЮ

СПІШІТЬ З ЗАМОВЛЕННЯМИ

КАЛЄНДАР УКРАЇНСЬКОГО НАРОДН. СОЮЗА на 1924 рік

ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ ЛИШЕ ....50 ЦЕНТІВ

БУЗЬОК

Перший український ілюстрований гумористичний календар в Америці, котрий містить в собі 90 дуже цікавих образків, 36 дотепних віршів, 45 цікавих приповідок і 150 довгих і коротких гарних та цікавих оповідань. Тому, кождий хто хоче розірвати собі тугу та розвеселитись, хай зараз собі його замовить.

ЦІНА 75 ЦЕНТІВ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Замовлення слати на адресу:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Повідомляємо своїх покупців, що маємо на складі лише повисше оголошені Календарі; всякі другі Календарі краєві вже вичерпані.

ВИЙШЛА З ДРУКУ   ВИЙШЛА З ДРУКУ

НОВА ТЕАТРАЛЬНА ШТУКА

„З ОБІЙМІВ В ОБІЙМИ"

Сценки з червоних днів 1920 року в галицькому селі. В сій штуці виступає 22 особи.

ЦІНА 35 ЦЕНТІВ.

Замовлення слати до:

„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

Німецькі націоналісти проти пляну комісії Доса.

БЕРЛІН, 18. квітня. — В Німеччині зачалась боротьба ізза пляну Доса.

Найбільше за пляном побиваються соціял-демократи; найрізкійше проти пляну виступають крайні націоналісти і комуністи.

Бувший німецький міністер скарбу Гельфферіх заявив, що домагання „воєнних відшкодовань", які приписує Німеччині плян Доса, є фантастичні і нездійснимі.

ПУАНКАРЕ БУДЕ КОНФЕРУВАТИ З БЕЛЬГІЙСЬКИМ ПРЕМІЄРОМ.

ПАРИЖ, 18. квітня. — На другий тиждень премієр Пуанкаре відбуде довшу конференцію з бельгійським премієром Тенісом у справі введення в життє пляну комісії знавців під проводом Доса.

З „ПРОЛЄТАРСЬКОГО" РАЮ НА УКРАЇНІ.

МОСКВА, 18. квітня. — З Харкова (теперішньої) столиці України, повідомляють, що голова „українського" ЦИК-а (центрального ісполнительного комітета совета), М. Петровський, видав відозву до селянства, в якій взиває, щоб воно зорганізувало окружні комітети для збирання хліба для харчовання безробітних по містах. Збірки мають селянські комітети висилати до ґуберніяльних міст до рук „комітетам боротьби з безробіттєм".

ПРИМІТКА. — Як звісно, в Росії і на Україні нібито-робітнича влада передівсім обіцювала роботу і хліб робітникам. А проте робітники ізза недостачі роботи і хліба масово покинули городи і перенеслись на села, де найшли ще яку-таку роботу і шматок хліба. Осталось по містах лиш дуже мало робітників. Але тепер і для них не стало ні праці ні хліба. І для них „робітнича" влада вміє добути поміч і ратунок тільки при помочі жертв селянства.

Се теж одно із славних великих шахрайств московських большевицьких комісарів.

ЧЕСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВОЄННІ БЛИСКАВКИ.

ВІДЕНЬ, 18. квітня. — В останньому часі відносини між Чехо-Словаччиною і Польщею стаються щораз більше напружені. На границі повторяються часті провокації з обох сторін, і в обох державах говорять про воєнні виступи одної держави проти другої.

ЗАМІНА ЗАСУДЖЕНОГО ЗА ЗАЛОЖНИКІВ.

ПАРИЖ, 18. квітня. — Німецьке правительство видало французькому правительству засудженого на вязницю французького офіцира Пандарі Дарамона в заміну за трох Німців, яких Французи були увязнили яко заложників.

МАДЯРЩИНА ГОДИТЬСЯ НА ПОВОРОТ ПОЛІТИЧНИХ ЕМІҐРАНТІВ.

БУДАПЕШТ, столиця Мадярщини, 18. квітня. — Мадярське правительство згодилось розвязати концентраційні табори, в яких держало від кількох літ без суду мнимих комуністів, і випустити їх на волю.

Воно також дозволить вернутись політичним еміґрантам з Мадярщини, які скитаються від часу перевороту Каролія у Відні, Парижі і в Лондоні.

Правительство було змушене зробити сю уступку для опозиції в парляменті, яка під сею умовою згодилась голосувати на правительствене предложенне у справі контролі Ліґи Народів над фінансами Мадярщини.

На основі сього предложення Мадярщина здержить сплату „воєнного відшкодовання" аліянтам на 20 літ.

Премієр ґраф Бетлен, предкладаючи сей проект, сказав: „Одиниця може вмерти за честь, але нарід не може поповнити самовбийства. Мадярщина може спасти себе перед руїною лише при помочі пляну Ліґи Народів".

ЕСПАНСЬКИЙ КОРОЛЬ В „МУВІЗ".

МАДРИД, столиця Еспанії, 18. квітня. — Тутешній американський амбасадор Мур звернувся був недавно до еспанського короля Альфонса XIII з проченнем, щоб він дав зробити із себе знимки для кінотеатру (мувіз).

Король згодився, щоб сфотоґрафовано ґру в поло (спортова ґра в пилку на конях), в якій він брав участь.

Сю знимку зроблено і її вислано до Америки.

ПАПСЬКІ ТИТУЛИ.

РИМ, 18. квітня. — Італійське правительство оголосило, що буде признавати папські титули тільки сперед 1870-ого року, поки апостольська столиця мала ще світську владу.

Сі титули вони тепер ще можуть перемінити на державні титули за оплатою такси у висоті від 10,000 до 70,000 лір.

ВИСЛІД ПЛЕБІСЦИТУ В ГРЕЦІЇ.

АТЕНИ, столиця Греції, 18. квітня. — Грецький уряд повідомляє, що у плебісциті нарід Греції віддав 750,742 голоси за републикою, а лише 325,322 за монархією.

НЕДОБІР В БУДЖЕТІ РОСІЇ.

МОСКВА, 18. квітня. — Російський советський „уряд" має в сьому фіскальному році 400,000,000 рублів недобору.

Большевики хотять вирівнати сей недобір при помочі нових внутрішніх позичок на сю силу. Вони вже видали три 6-процентові позички по 100,000,000 рублів, а кромі того селянську позичку на суму 50 міліонів рублів.

Паперових гроший в Росії тепер є в обігу на суму 415,000,000 рублів. Се пята чатина передвоєнної скількости банкнотів у Росії.

АНАТОЛЬ ФРАНС МАЄ 80 ЛІТ.

ТУР, Франція, 16. квітня. — Славний французький писменник Анатоль Франс нині обходив 80-і уродини.

З усіх сторін світа одержав він ґратуляції.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДО ПРАЦІ!

Місячний звіт головного рекордового секретаря Українського Народного Союза показує, що в марті сього року члени нашої організації зорганізували нових 225 членів.

На місяць март се зовсім не злий рекорд. Мусимо, однак, його поправити в місяцю квітни, бо в сьому місяци є богато свят, богато всяких оказій для стрічі з другими людьми, богато нагоди говорити з новими знакомими, намовляти несвідомих, заводити їх до певної, богатої запомогової організації. З квітною неділею починається ряд свят, і сі свята члени Українського Народного Союза мусять використати, щоби побити рекорд місяця марта та приєднати до організації поважне число членів.

В сьому самому місяци принято до Українського Народного Союза 176 дітий. Се теж не злий рекорд, однак, і його треба перевисшити в сих місяцях. Весняні місяці се місяці діточих недуг та смертий, і кождий член, котрий хоче зробити добро для організації найде богато примірів з життя, в котрих родичі не подбали за обезпечення дитини, а відтак через те понесли поважну маєткову шкоду. Треба лишень брати живі факти життя, що случаються довкола нас, показувати їх людям, роскривати їх очи на сі факти, а тоді можемо бути певні, що наша організація, а головно Молодечий Департамент, ся надія Українського Народного Союза будучого розвою, буде мати богато молодої крови.

ІМІҐРАЦІЙНИЙ ЗАКОН УХВАЛЕНИЙ.

Іміґраційний проект конґресмена Джансона, що заводить 2-процентову норму та бере за основу сеї норми рік 1890., перейшов уже голосоване в палаті сенату. В той спосіб сей проект уже майже став законом. Ще є вправді ріжниці межи проектом, ухваленим в палаті послів, а проектом, ухваленим у сенаті, але сі ріжниці такі малі, що їх без довшої дебати усунеться на конференції представників обох палат. Прийде відтак ще одно, зовсім формальне голосоване в палаті послів і сенаті, і проект буде повноправним законом.

Запобігти йому потрафить тоді хиба вето президента Кулиджа. Такого вета, однак, від Кулиджа тяжко ждати. Не щоби Кулидж до нього не мав причин. Він має одну, ба й то дуже поважну причину. Проект Джансона виключає зовсім японську іміґрацію, а японський уряд проти сього дуже остро протестував, японський народ буриться за сей американський поличник, як він каже, американський секретар стейту навіть просив конґрес, аби здержався від непотрібного провокування. Але конґрес не послухав і ухвалив сю постанову проти японської іміґрації, яку японський уряд уважає поличником для японського народа.

Здавалобся тепер, що Кулидж проти сього запротестує хочби демонстраційним ветом на закон, або що Гюз зрезиґнує зі становища секретаря стейту. Та відай не буде ні одного ні другого. Оба яко практичні політики, мусять бачити, що настрій населення і конґресу є так сильно за обмеженнем іміґрації та за повним здержаннем японської іміґрації, що всяке вето чи резиґнації булиб лишень безпотрібною боротьбою.

АМЕРИКАНСЬКА ПОЛЬОНІЯ В ЖАЛОБІ.

Американські ґазети доносять про страшну жалобу, в яку потонула американська Польонія. Осередком жалоби стало місто Шикаґо, те місто, в котрому живе більше Поляків, як в якім небудь другім місті в світі. Всі польські патріотичні товариства міста Шикаґа збурені до глибини душі. Серце роздираючі сцени мають діятися в польських ґазетах в Шикаґо, ба навіть по других містах. Очи всеї американської Польонії заплакані, а всі вони дивляться в сторону Шикаґа. Навіть самий містрж Іґнац Падеревський, той партач в політиці, але містрж при фортепяні, покинув свої концерти й музику, та поспішив до дому жалоби, польської народової жалоби, щоби станути плече об плече з рештою розжалобленого польського народа. Сотки американських фотоґрафів здіймають фотоґрафії з предмету польської народової жалоби, телеґрафісти пишуть бюлетини про кождий удар серця, того серця, котрого кождий удар зі задержаним віддихом слідить ціла американська патріотична польонія. Коло ложа смерти леґіони лікарів, а до лікарів, що заходять коло хорого, перед смертю спішать делеґації від аптекарів, а кожда делеґація жертвує свої найліпші лікарства. Перед дверми хорого ждуть, покашлюючи жалібно, довгі ряди депутацій польських народових організацій з Шикаґо й з поза Шикаґо, щоби бути готовими з кондоленціями, як помре той, кого обожає ціла американська Польонія.

Бо праву сказати, як умирав перший президент відродженої польської самостійної держави в Варшаві, то тільки не було телеграм, жалоби, плачу, делеґацій, готових вінців, що тепер, коли на рінітіс, заостренний через ґастрітіс, захорів Пінґ Лянґ, 15-літний песик пані Падеревської.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

ЩЕ ПРО ЖИДІВСЬКУ ДЕРЖАВУ НА УКРАЇНІ.

(З львівського „Діла".)

Преса донесла про творенне нової радянської републики на побережі Чорного моря, тим разом **жидівської.** Тому що нова република має повстати на **українських землях,** постараємось на основі доступних нам жерел поділитися з читачами інформаціями про цю справу.

Автором проекту для зорґанізовання жидівської републики є впливовий комуніст **Аврам Браґін,** який недавно був орґанізатором сільсько-господарської вистави в Москві. При співучасти кількох Жидів товаришів виробив він ще в падолисті 1923, обширний меморіял у цій справі та предложив його урядови . В меморіялі Браґін вияснив усі економічні невигоди та недостачі в теперішньому положенню жидівського населення в Союзі Советських Републик і підкреслив, що найважше приходиться Жидам жити там, де вони живуть хоч і збитою масою але окружені тубульчим населенем.

Російська революція зрівнала Жидів у політичних правах з усіми іньшими народами Союза Републик. Зате скривдила жидівські робітничі маси в соціяльному та економічному відношенню.

Окрему увагу звернув меморіял на обстанову, що на території всіх союзних републик в застрашаючий спосіб зростає антисимітизм, що проявляється у великій ненависти до Жидів, яка може грозити їм цілковитою загладою. Автори меморіялу пересвідчені, що лише теперішній советський уряд може допомогти справі вирішення жидівського питання в СССР. Найкращим вирішеннем цього питання, на думку Браґіна є **відступити Жидам для сільсько-господарської кольонізації всю північну частину Криму і полудневі части України з Одесою. Херсоном, Миколаєвом аж до Ґеніческа і Бердянска над Азовським морем.** Весь простір обіймав би 14 міліонів десятин української землі, з яких на пустарі припадає тепер лише два міліони десятин. **До 1927 р. весь той простір мав би бути скольонізований Жидами і творив би чисто жидівську національну радянську републику.** . . . .

Як бачимо, то жидівська република мала би цілком відтяти від моря Україну. З історії знаємо, що давна жидівська держава все була морською державою і цей новий новотвір також відповідав би вповні історичним вимогам поняття жидівського держави, тим більше, що вона була б також середземно-морською державою як Палеетина. Історичні прикмети торговельної старої нації також знайшли би повне і цілковите задоволення, бо з чорноморських численних пристаний заспокоювали би свою торговельну жагу богато краще ніж з палестинських портів колись і тепер. Таким чином перед жидівською нацією отворились би вигляди нової „обіцяної землі".

Політичне бюро **„компартії"** створило для розгляду справи цілу комісію в складі **Пятакова Кубічева, Цюрупи, Смирнова, і Естери Фрумкін. Проект Браґіна комісія одобрила у всіх детадях.** Лідери комунізму **Троцький, Каменєв, Зіновєв і Бухарін приобіцяли підтримати проект всіми силами.**

На останньому конґресі Союзу Соціялістичних Советських Републик проект цей мали розглянути представники **України, Білоруси, Кавказу і інших републик і всі вони мали проект в цілости одобрити.** Значить, що одобрили його і представники України. (!) Чічерін мав заявити представникам американської преси, що реалізацію проекту підержить всіми силами. Донедавна вся ця справа трактувалась дуже таємно, але тепер рішено її опублікувати, що і сталось.

Справа знайшла вже свій відгомін в жидівських кругах поза границями Союза Советських Републик. І так в Берліні жидівська еміґрація заініціювала нараду в справі тої нової жидівської національної держави, на якій були присутні представники світової жидівської конференції помочі „Озе" і союза жидівських кооперативів. Нарада сконстатувала, що серед жидівського населення в Росії помітний незвичайний нахил до землі, а що советський уряд іде на стрічу сьому нахилови, то необхідно якнайскорше добути відповідних цію цього „величавого" проекту. Рішено скликати ще велику конференцію в цій справі, а покищо вибрано тимчасовий комітет, в складі: проф. Бруцкуса, Дра Бльома, Бен-Адіра, Дра Житловського, Хазановича, Бер Локера, Фейнлейба, Штіфа і всіх членів центрального комітету російських жидівських еміґрантів „Орта" в Берліні.

Як бачимо, то **справу другої нової жидівської держави починають у звязку з цим трактувати дуже серіозно не лише російські Жиди, але й Жиди інших держав.** Вже заговорено й про фінансованне кольонізації української землі. Можливо, що скоро направку побачимо укріплене побереже Чорного моря „надійнійшим" від українського елементом, бо вибраними між всіми народами єдиними синами велкого Єгови.

„Далекозорі" жидівські політики думають що таким чином направду положать конець зростаючому в Росії і на Україні антисимітизмови. На нашу думку, це може мати лише противні наслідки, бо українська сорок міліонова маса ніколи не погодиться з тим, щоби її штучно позбавити доступу до цьогож таки моря. Не виключене, що такий експеримент може дуже сумно скінчитись для Жидів на Україні.

КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ В АМЕРИЦІ ПОВИНЕН ПЛАТИТИ НАРОДНІЙ ПОДАТОК, ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ В СТАРОМУ КРАЮ. ЖЕРТВИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ НА АДРЕСУ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ПРОСЬБА

від уряду парохіяльного села Бовшова, пов .Рогатин, Гал.

Ми низше підписані звертаємось з просьбою до Вас всіх парохіян села Бовшова, а взагалі до цілого повіту рогатинського, котрі перебувають на еміґрації в Злучених Державах Північної Америки. Просимо ласкаво, щоб зволили прислати маленькі лепти грошеві, чия ласка, на потреби поправки нашої церкви, котра зістала ушкоджена підчас світової війни.

Дорогі Браття і Сестри! Щасливі ви у Бога, що не виділи тої страшної війни. Ми не з гаразду протягаємо свої руки до Вас за море о поміч, а з горя і недостатку. Бог нагородить стократно Вам за приняття нашої просьби, а дари Ваші наша св. церков затягне на вічну память.

Просимо ласкаво американські часописи українські о передрук цього оголошення. Жертви просимо ласкаво надсилати впрост на низше подану адресу.

Бовшів, дня 21. марта 1924.

ЗА УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ В БОВШОВІ:

Михаїл Студинський,
гр. кат. парох в Бовшеві, п. Болшівці, пв. Рогатин, Галичина.
Довбак Іван, Лешнїі Іван, Михаїл Музика, Іван Бертків, Теодор Мартинів.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

І. К—ч, Ню Йорк. — Дуже жалуємо, що не могли помістити, але Ваша дописька прийшла запізно. Прошу памятати, що треба присилати завсіди найменше 10 днів наперед.

ДУМКИ

Ми, Українці, звісні з того, що легковажимо собі всяку небезпеку. Ми завсіди потішуємо себе, що наша правда, наше „слушне право" переможе. Колиж відтак приходять неудачі, то ми віримо, що це тільки хвилеве нещасте, яке мусить уступити, бо і „в наше віконце мусить засвітити сонце", бо і „на нашій вулиці мусить бути празник".

*

Колиб при тім добрем сподіванню ми не закладали рук, можеб воно було і добре, що ми оптимісти. Але нажаль ми ждемо на якесь чудо, що і без нас збудує нам державу і запевнить щасте нашому народови. Уся наша ґірка доля має свій підклад якраз у тім нашім безробіттю.

*

Ми такі раді, коли маємо щось або когось, щоби заслонити своє неробство. Ми такі вдоволені, що хтось за нас думає і працює. Ми не хочемо бачити, що й сам Хмельницький не доконав би був нічого, колиб не були підперли його козаки, а відтак увесь нарід.

*

У галицькій армії були підростки і старші люди, а дуже мало було „старої войни", значить, тих людий, які були вишколені у военному ремеслі підчас світової війни. Ті старі вояки остались домів. Сподівались, що без них обійдеться, що якимось чудом Галичина виборе собі і другим українським землям свободу. Колиб усі ці бувші жовніри були стали в ряди по цій і другій стороні Збруча, Україна могла була стати вже тепер могучою, світовою державою.

*

Нам треба практичного випколення молодому поколінНам треба передівсім підпомагати ту молодь, яка вчиться того, що дасть їй невалежний від нікого хлєб. Виховуймо як найбільше ремісників, аґрономів, інжинірів, механіків, хеміків, електротехніків і загалом людий для практичного, незалежного звання. І не забуваймо, що нам треба людий із вісковим знаннем.

Чуй-Дух.

ТАРАСОВЕ СВЯТО В БЕРЛІНІ

Сего року берлінська українська громада святкувала Тарасові роковини в салях „Державного клюбу Німецької Народної Партії" в Берліні, дня 22. марта в 8. годині ввечір.

На свято прийшли Українці і богато чужинців, Німців, Литвинів, Естонців. Навіть від Кореанців явився один представник. Не було тільки представників нашої колишньої влади, ні від У. Н. Р. ні від З. У. Н. Р., хоч вони перебувають у Берліні, і хоч дехто з них дає навіть балі в перворядних салях Берліна, на які приходить мало що не ввесь дипльоматичний корпус. Та це вже їх річ. Шевченко обійдеться без їхньої пошани.

Вечір почав Богдан Лепкий промовою, в якій зясував значіння Тараса Шевченка, як лицаря слова. Шевченко словом кінчить це діло, котре Хмельницький почав був мечем. Веде народ до визволення дорогою свідомости національної. Йому треба дякувати, що нині самостійної України хочуть не одиниці а міліони. Бажання міліонів мусить здійснитися, бо голос народу, голос Бога. Визвольне діло Хмельницького спинила смерть великоговождa. Визвольного діла Шевченка не спинить нічо, бо смерть страшна для одиниць, а не для ідеї, котра жіє в душах міліонів. Нашої визвольної ідеї не вбє ніяка сила, бо на сторожі над нею стоїть могуче Шевченкове **слово.** „В началі бі слово і слово бі у Бога і Бог бі слово!" Думаємо словами, за думкою іде діло. Ми вже вміємо визвольно думати, за нашою визвольною думкою мусить прийти також успішне, визвольне тіло... Ось чому ми так високо цінимо Шевченка, чому навіть на чужині в час найгірших наших переживань так святочно шануємо його великі роковини...

По промові співала п. Любарська українські пісні, деклямував п. Доманицький Шевченкове „Посланіє" а п. Авдиковиївна „Лелію". Обі деклямації були виголошені гарно, зі зрозумінням і з серцем.

Гарно співала полковникова Новохацька, сама акомпонюючи собі на пяніні. Жаль тільки, що не хотіла співати більше, хоч публика дуже того домагалася, бо її щирий спів, без концертових „помп", дуже всім подобався. Співав також студентський мішаний хор, під проводом п. А. Рудницького. Хор молодий і невеликий, але інтеліґентний. Требаб побажати, щоби він не розлітався, а працював дальше, щоб традиція нашої співучости не була традицією а гарною дійсностю.

Свято закінчилося відспіванням національного гимну. Дехто пішов до дому, а богато з присутних лишилося на спільну перекуску, за якою йшли промови і співано пісень поза північ.

Ціле свято мало характер не офіціяльного концерту з блискучою програмою, а більше поминків великого поета. „Чим хата богата, тим і рада". Берлінська, українська еміґрація невелика і небогата. Великі риби тримаються „таїнственних глибин", а ті з громадян, що не поринають в глибінь, зробили що могли, щоб і в Берліні відбулося Шевченкове свято.

Віді.

СВЯТО Т. ШЕВЧЕНКА У ВАРШАВІ

(Лист з Варшави).

Через церковно-календарні умовини довелося варшавській громаді відкласти на кілька день святкування роковин Т. Шевченка та розділити свято на два моменти. Митрополит Діонізій не дав дозволу відправити панахиду в митрополичій церкві у день народин поета, а місцеве духовенство відмовилося служити панахиду українською мовою і навіть з українською вимовою. Довелося призначити панахиду на 16. березня і запросити для відправи з табору інтернованої української армії о. Протопресвітера Пащевського. Вранці (після Служби Божої) теж не дозволено було служити панахиду і відправлено її у вечері при дуже несприятливих умовах; але не вважаючи на це, до церкви зійшлася вся українська кольонія, були і деякі Поляки з України, що тримаються ближче до українського табору. Після панахиди митрофорний протоієрей о. Пащевський виголосив коротку, але гарну й чутливу промову, в якій порівняв важку долю України з гіркою долею її ґеніяльного співця.

Для свята був орґанізований комітет з громадян з О. Саліковським на чолі. У второк, 25. березня, комітет улаштував вечір, присвячений життю і творам Т. Шевченка. Відбувся вечір у великій салі Технічного Товариства при ул. Чацького. Саля була заповнена вщерть. Вечір відкрив п. О. Саліковський вступним словом про Т. Шевченка як ґенія нації. Потім виступив проф. Харківського університету В. Заїкин з промовою про суспільний світогляд Шевченка і член Українського Центрального Комітету М. Ковальський з промовою про державну ідеольоґію Шевченка. У коцертному відділі приймали участь крім численного українського хору під орудою С. Сологуба, ціла низка артистів зі співами і деклямацією. Дуже гарно приймала публика виступ бандуриста М. Теліґи, що виконав кілька річей із Шевченка, а також народні думи. У Варшаві до цеї пори, здається, що не бачили української кобзи і інструмент дуже зацікавив місцевих людей.

Взагалі вечір Т. Шевченка пройшов з добрим успіхом.

Якраз на передодні цього вечора одержано було у Варшаві приватного листа про святкування Шевченкової річниці у Київі. Там 110-ті роковини народження великого українського поета відсвятковано дуже гучно. Панахиду служив на Софійськім майдані митрополит автокефальної української церкви з численним духовенством. Разом з промовами панахида тяглася шість годин. Натовп народу був незвичайний.

(Діло).

З УКРАЇНСЬКОГО КРАЄВОГО ТОВАРИСТВА ОПІКИ НАД ІНВАЛІДАМИ У ЛЬВОВІ

Виділ Українського Краєвого Товариства Опіки над Інвалідами у Львові, вул. Руська ч. 3/II. повідомляє цею дорогою Вп. жертводавців, які у першому чвертьрічччю ц. р. (січень, лютий, март 1924) прислали жертви на українських інвалідів, що канцелярія Тов-а одержала слідуючі жертви:

1) Бр. св. Володимира (п. І. Солтис) Ню Йорк	25.00
2) Неподаний надавець	60.00
3) Українська Громада (о. Добротвір) Гамтрамк	25.00
4) Тов-о Скруг. Збаражчан, Неварк	5.00
5) Тов. Обєднанне, Неварк	1.50
6) Тов. ім. Б. Хмельницького (Ол. Будник) Неварк	40.00
7) Жіноче Тов. Труд, Ню Йорк	40.00
8) Тов. Народна Поміч (В. Шабатура), Питсбург	20.00
9) Через Обєднання в Филадельфії:	
Громада Трентон, Н. Дж. (І. Стадник)	37.00
Громада Маттітук, Н. Й. (Н. Худяк)	12.63
Громада Рочестер, Н. Й. (Ф. Моцик)	3.00
Громада Ню Кенсінґтон, Па. (о. П. Процько)	23.00
Громада Арнолд, Па. (Г. Волошинович)	5.00
Громада Вест Істон (В. Дроботій)	7.80
Громада Честер, Па. (В. Опалинський)	1.00
Громада Джерзи Сити (Парохія й Ліга Горожан)	20.00
Громада Йонкерс, Н. Й., тов. ім. М. Лисенка, (о. В .Споліткевич)	25.00
Громада Тукседо Парк, Н. Й. (Р. Задорецький)	2.00
Громада Палмертон, Па. (о. Склепкович)	44.00
Громада Ню Гейвен, Конн. Центр. Комітет (І. Швець)	20.00
10) Тов. Запорожська Січ, Вашінґтон	75.00
11) Тов. Січ ім. П. К. Сагайдачного, XI. сотня, Честер, Па.	25.00
12) о. Д. Добротвір, Детройт	20.00
13) Українська Жіноча Громада, Ню Йорк, для інвалідів У. Н. Р. інтернованих в Калиши	100.00
14) Обєднанне, Филаделфія	50.00
15) Бр. св. Андрія, Ню Йорк	15.00
16) Бр. св. Миколая, Асторія	15.00
17) Січова Орґанізація Українців в З. Д. Ам., 13. сот. Богд. Хмельницького, Сентралія, Па.	20.00
18) Тов. ім. М. Шашкевича, Кукс Крік, Ман., Канада	5.00
19) Український Черв. Хрест, Канада	100.00
20) М. Сукар, Монтреал, Канада	1.65
21) Тов. СХіч, Жіночий відділ 7, сотня І. Округ, Філядельфія	48.00
22) Дітвора Громада, Детройт (о. Л. Сембратович)	20.00
23) Михайло Рудий, Рочестер, Н. Й.	25.00
24) Неподаний жертводавець, через Торг. Банк, Варшава	15.00
25) Українська Жіноча Громада, Ню Йорк	400.00
26) І. Кушнір, Вунсокет, Р. Ай	25.00
27) Діти Рідної Школи ім. Т. Шевченка, Вінніпеґ	3.00
28) Богдан і Наталка Михайлишин через Молоду Україну	1.00
29) Іван Кравчук, Бруклин	10.00
30) Тов. Січ, Округ 4. Сотні І. II. і III. Гамтрамк, Миш. (Семен Лебедь)	50.00
31) Відділ Оборони України ч. 4 (Ант. Бучацький) Филадельфія	25.00
32) Касіян Баґрій, Неварк	3.00
Разом	$1468.58

аповіджені жертви від:

1) Дм. Лободяк, Провіденс	30.00
2) Андрій Савка і Тов., Віллімантик	16.00
3) Тов. ім. Т. Шевченка, Палмертон (Петро Поцілуйко)	10.00
4) Бр. св. Стефана, Шикаґо (І. Шпікула)	50.00

Усім Високоповажанним Жертводавцям складають підписані за Головний Виділ У. К. Т. О. Н. І. іменем інвалідів Української Галицької Армії щиру подяку.

Узискану квоту, по доповненню жертвами із краю, ужито як слідує:

а) на оплату лікарських гонорарів за операції та оплату шпиталів	200.00
б) закупно хіруріґчного і перевязочного матеріялу	100.00
в) уряджения власної операційної салі	300.00
г) уряджения купальної кімнати	200.00
д) протези й підмоги інвалідам в краю	300.00
е) підмога інвалідам в Калиши від Укр. Жін. Громади	100.00
ж) на удержання дому українських інвалідів	268.58
Разом	$1468.58

Львів, дня 1. квітня 1924 р.

ЗА УКР. КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО ОПІКИ НАД ІВАЛІДАМИ У ЛЬВОВІ:

З. Лукавецький, голова,
С. Український, секр.,
Інж. Л. Савойка, кас.

ДВА НАЙКРАЩІ І НАЙБІЛЬШ НЕОБХІДНІ СЛОВНИКИ!

Б. ГРІНЧЕНКО: „СЛОВАР УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ" В 2-Х ТОМАХ РАЗОМ 2180 СТОРІН—6 ДОЛЯРІВ

М. УМАНЕЦЬ І С-КА: „СЛОВАР РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ" В 1 ТОМІ, 1040 СТОРІН—3 ДОЛЯРИ

Прегарне підручне видання, у твердій обгортці (ціле полотно з витисками)! Повне 2-е видання давно вичерпаного першого накладу. — Необхідні книжки кожному ученикові, вчителеві, професорові, кожному інтелектуальному робітникові й взагалі кожному українському інтеліґентові, що повинен **плекати чистоту рідної мови!**

Дістати можна в книгарні Свободи:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ДОПИСІ

ТОНТОН, МЕСС.

Поминальне богослужение по бл. п. Бесарабовій.

На напахиді по бл. п. Бесарабовій у Тонтоні зібрано для „Просвіти” у Львові $12.00. З того вислано $10.00, за пересилку заплачено $1.50. Ці гроші вислано через А. Е. Ко.

Від Редакції. Якби всі громади посилали через Ореднанне, а не на власну руку, то не тратилось би значної суми гроший на окремі посилки.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ.

Панахида за бл. п. О. Бесарабову.

Замордували Ляхи-кати, у Львові, в тюрмі, нещасну українську жінку за те, що вона Україну любила. Дня 30. марта 1924 наші Січовички зібрались громадно до церкви, щоби віддати честь мучениці, котра віддала життя за свій поневолений, український нарід. Вона не злякалася ляцької нагайки і пястука. Вона боліла серцем, що її народ терпить муки і кайдани від племени поганих трусів-варварів-Поляків. Її бичовано, її тортуровано, але вона не зрадила українського народу, не устрашилась смерти, котру Ляхи представляли її перед очи. Вона раділа, що гине за волю і свободу поневоленого українського народу. Вона бажала бачити народ український вільним! Вона віддала все, що найдорожше на світі, своє життя. Перед своїм замученнєм вона промовляла до жіноцтва, щоб воно не боялося іти тим тернистим шляхом, на який вона вступила, бо коли народ не устрашиться шляху, який вона пеерходила, то він скоро дійде до волі, сили і щастя!

На просьбу Січовичок о. Михайло Продан відправи панахиду за бл. п. Ольгу Бесарабову. Січовички зі слезами на очах вислухали жалібного богослуження, а притім не забули про українських політичних вязнів, яких сотками мучать Ляхи-кати в тюрмах на рідній землі. Зібрано $13.17, котрі вислано до Львова.

На жаль не всі жінки прибули на се свято, не всі зрозуміли вагу посвяти бл. п. Ольги. Єще богато є таких, які не бачуть нічого поза свою власну родину. Єще є такі, які сліпі і глухі і німі на всі стони і муки свого рідного народу.

Но час гряде, що минеться всяка руїна,
Розірвесь з оков мати Україна;
Згинуть падлюки, ляцькі тирани,
Котрі кували народ в кайдани.

Катерина Шемердяк.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З приводу всеукраїнського конґресу в Европі.

Всюди, де зійдемося, кричимо проти Ляхів, Москалів та Румунів, що вони забрали нам нашу землю, а наш нарід запрягли в ярмо. І певне у кожного свідомого Українця живе охота до боротьби і пімсти над ворогами. І ми тут, в Америці, шукаемо способів, якби усій нашій національній силі обеднатися і якби цю думку обеднання перенести і до старого краю. Шукаемо насилу дороги, на котрій можнаби перевести орґанізацію українських мас, таку, як була за батька Хмеля, де ремісник покидав ремесло, селянин господарство і всі лучились в одну всеукраїнську народню армію, щоби добути Україні волю. Правда, тоді ми мали Запорожців, а крім того козаків, які жили скрізь по Україні хуторами та оселями. Була основна сила, із якою вачати. Таку революційну, основну силу, ми мусимо створити із американської та европейської еміґрації. Мене дуже радує вістка, що „Обеднанне” заходиться скликати всеукраїнський конґрес в Европі. Я вірю, що наслідки можуть бути історичні. Коли поеднається уся еміґрація і разом створить спільний осередок для визвольної роботи на всю Україну, то це може стати справжнім початком відбудови нашої держави.

Але коли боротьба проти ворогів має бути успішна, то передовсім мусимо вичистити увесь зрадницький урян споміж нас самих. Колиб я мав до вибору, кому післати першу кульку, чи національному ворогови, чи свому власному яничарови, то цілком певне я вбивби насамперед свого Українця-зрадника. Ніякий ворог не бувби нам страшний, колиб у нашій суспільности не було підплачених наймитів ворожих держав. Длятого, на мою думку, наша визвольна боротьба повинна насамперед мати на увазі, щоби спрятати до чиста усю зраду, чи вона у червоній, чи в хрунівсько-ляцькій одежі. Відтак ця боротьба повинна мати на меті покарати в першу чергу поміж ворогами тих, котрі піднималися катівської роботи над нашим народом. За кождий акт знущання і звірства повинні відповісти усі ті, що допускалися тих вчинків. Наш центральний комітет, який хочемо створити, повинен мати як найдокладнішу лісту усіх, котрі мучили і вбивали вязнів та безоружних людий. На самім чолі повинні бути убійці жінок, дітий і старців.

Мені бачиться, що між нашим народом буде досить таких, які накипіли ненавистю до ворогів і які мають й особисті порахунки за замучених і вбитих членів своїх родин. Ми повинні дати тим местникам оружіе і спосіб до відплати за усі страхіття, які сповнили вороги. Така крівава відплата буде найлучшим середником, щоби спинити катівську роботу на Україні. Людські звірюки це звичайне труси, які будуть боятися знущати над народом, коли побачуть грізне марево пімсти.

Коли створиться той центральний комітет, ми повинні дати йому повну грошеву поміч для сповнення його завдачі. Той комітет мусить мати на своїм удержанню сотки орґанізаторів на цілій Україні, які будуть поширювати думки про боротьбу за нашу державність. Той комітет мусить раз-враз розсилати поміж український нарід сотні тисяч брошур, летючок а й ґазет, щоби загрівати народ до бунту проти панування чужих.

Той комітет мусить мати при собі фахових людий, які будуть виробляти пляни для підпольної боротьби, а відтак загальний плян для всеукраїнського повстання за волю.

Потреба буде дати удержанне тисячам людей і підпомогти усю революційну роботу, зачавши від найпростіщого оружія, а скінчивши на найменшій летючці для пропаґанди. Потреба буде з часом подумати, де добути збруї, амуніції, але це вже робота на будуче, у якій увесь нарід візьме участь.

Нашою завдачею є дати товчок до першого руху і підпомогти його як слід, щоб створити добрий осередок.

І длятого мусимо забути за усі ріжниці й непорозуміння, які досі хвилювали нашою еміґрацією. Перекуплених шпигів мусимо стерегтися як огню, але з усіми українськими державниками мусимо дійти до порозуміння.

До визвольної роботи має право стати кожний, що того возволу Україні бажає. Ніхто не має монополю на патріотизм. Коли хто готов жертвувати собою чи майном для діла волі, цей мусить найти місце в наших рядах.

Петро Космій.

ПРАВИДЕНС, Р. АЙ.

Звіт з протестаційного віча усіх українських товариств в Правиденс, Р. Ай.

Дня 30. марта відбулося протестаційне віче в справі послідного ляцького злочину, доконаного над Ольгою з Левицьких Бесарабовою.

О годині 6. вечер відбулася панахида в місцевій укр. православній церкві, а по панахиді усі удались до галі, щоби відбути віче і вислати спільний протест до американських державних властий і місцевої англійської преси.

Віче отворила д-ка Ксеня Рекрут горячими словами, обяснюючи ціль скликання віча для вшанування памяти української мучениці усі повставали з місць. Потім покликала до перепровадження віча д. Григорія Болюха на предсідателя, і д. Ом. Рекрута на секретара.

Перший забрав голос д. І. Шкварок, котрий в річевих словах змалював підлий і дикий морд ляцький, доконаний над Ольгою Бесарабовою, — представив ціле життя нашої найновійшої мучениці, переповів усі терпіння нашого народу від найдавнійших часів аж до нині. Він певний, що Українці пімстять страшно усі кривди і знущання, а за одну Бесарабову мусить упасти 5 рату д. І. Шкварок відчитав резолюції випрацьовані комітетом до якого увійшли: І. Шкварок, о. Н. Зьомбра і К. Мартин.

Сі резолюції віче одобрило і поручено вислати до президента, стейт департаменту, сенату, конґресу, Ассосіейшен Преси, сенатора і конґресмена з Род Айленд стейту в Вашінгтоні і місцевої амер. преси.

Потім забирали еще голос слідуючі: о. Н. Зьомбра, дд. Г. Болюх, Вол. Рекрут і Ом. Рекрут. Місцевий хор співав чудово українські гимни і пісні.

На внесок д. Гр. Болюха ухвалено, аби зібрати жертви на політичних вязнів. Колектували слідуючі добродійки: Стефанія Саска, К. Болюх і дд. І. Шкварок і Дм. Лободяк. Жертви зложили слідуючі: І. Кравчук $2.50; К. Мартиневич 2.00; Ю. Керисон 1.10; по 1,00: о. Н. Зьомбра, О. Рекрут, І. Шкварок, Д. Рекрут, І. Рекрут, В. Дерлиця, Й. Бекенбах, Л. Гумлак, І. Жарський, М. Костів, М. Свідер, В. Свідер, М. Поморянський, А. Гурняк, Г. Болюх, Д. Лободяк, Й. Плішка, А. Сидор, Р. Ружила і М. Храпливий; по 50 цнт.: К. Рекрут, А. Рекрут, К. Рекрут, Е. Натальова, Т. Онисько, А. Шкварок, А. Бем, М. Лаврів, С. Саска, А. Ковалевич, І. Витязь, Н. Баран, Я. Олійник, Н. Лехман, С. Киндибалюк, Н. Попіль, Е. Накопінська, П. Лунка, Н. Шмарґловський, Н. Н., Н. Н., дрібними датками 66 ц. Разом зібрано на вічу $36.76 на панахиди в церкві $-3.58. — Разом $50.34. Ці гроші доручено д. Гр. Болюхови, щоби вислав на призначене місце через Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

На внесок О. Рекрута поручено, щоби усі товариства в Правиденс на найблищім мітингу обговорили справу зі своїми членами, щоби кождий член оподатковав себе що місяця і оснували оден спільний фонд ім. Ольги Бесарабової, котрий був би призначений на просвітні цілі.

Годиться при кінци зазначити, що знайшлися таки свої рідні провокатори, котрі не зважаючи на вагу віча старалися в негідний спосіб розбити це віче, насилаючи поліцію з рапортами, будьто це віче устроюють большевики. До них кличемо: схаменіться, поки ще не запізно.

О. Рекрут, секр. віча.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛ.

Українці в Каліфорнії.

Переживаючи довший час в Лос Анджелес, еще не мав я такої веселої години, як дня 6. квітня. А було це в неділю пополудни, около другої години. Я що неділі уже привик був по обіді перейтись по місті, бо до сего часу не було де піти поміж своїх людий, бо до сего часу тут не було своєї рідної організації і не було жадної злуки між Українцями. Идучи по першій улици я узрів коло дому під ч. 1848 горстку людий з діточками. Подумав я: щось тут сподіялося у цім домі. Зближаюся і чую, що говорять вони по українськи. Мені стало дивно, відки взялася тут українська громада. Приступив я блище і пізнався зі своїми земляками, які мене запросили до середини дому. Тут зараз побачив я чартер виданий У. Н. Союзом для відділу 302, а на нім зазначено „Любов”. Сей чартер був увінчаний живими цвітами. І в той час довідався, що сей день був святом першого зібрання Українців в місті Лос Анджелес, під проводом першого укр. тов. обезпечення „Любов”. І еще більше довідався коли орґанізатор названого товариства Ілія Вавричук забрав слово і представив присутним, яку користь будуть мати члени, які вступлять до У. Н. Союза. Він зясував докладно, як опікується наша орґанізація на припадок нещастя, каліцтва або смерти, як У. Н. Союз є правдивим опікуном для вдів і сиріт. Він казав, що через наше товариство тепер довідаються Американці, що тут жиє український народ, котрий гуртуєсь під українсько-американським прапором в одну громаду, що наш синьожовтий прапор розпустить свої лучі по тім земнім раю, Каліфорнії.

Слова бесідника привитались оплесками від присутних членів, а також від гостий.

Опісля орґанізатор покликав до присяги вибраного урядника предсідателя, Николу Редка, котрий заявив, що буде працював щиро для добра тов. „Любов” і для добра У. Н. Союза. Повно правний предсідатель тов. „Любов” дякував за довіря членам, що його вибрано одноголосно на становище предсідателя. Він вказував, якими дорогами буде дбати о розвій товариства, а саме, що наше товариство буде устроювати концерта, представлення і балі, щоби усі присутні давали знати одні другим про наше товариство і щоб громадно вписувались в члени його. І я зараз вписався в члени і почувся щасливим, щоб стрітив день веселости між своїми земляками та що й на будуче буду міг довідатись через наш щоденник „Свободу”, про дальші українські новости і про свій рідний край, Україну. Проте дуже щиро взиваю усіх Українців, замешкалих в Каліфорнії, щоби усі, як оден, лучились під оден синьо-жовтий прапор і вступали в члени тов. Любов, у свою рідну організацію У. Н. Союза. Тим покажемо другим народам, що в єдности сила, як про це каже наш поет, Тарас Шевченко: „в своїй хаті своя правда і сила і воля!”

Хай усіх нас злучить разом Укр. Нар. Союз!

Новий член тов. „Любов”.

НАЙЛІПШИЙ ПРИЯТЕЛЬ ІМІҐРАНТА

ІНСТИТУЦІЯ, КОТРА ХОРОНИТЬ ІМІҐРАНТА — ЙОГО ЗДОРОВЛЄ.

ПРИНОСИТЬ ЩАСТЯ У ЖИТТЮ ТИСЯЧІВ ЧУЖИНЕЦЬКИХ МУЩИН І ЖЕНЩИН.

Приятельство се найбільший скарб чоловіка. Правдивий приятель буде стояв з Вами в біді і щастю. Він все поможе і порадить, а коли треба, наразить життя і маеток за Вас. Та скілько можна найти днесь таких приятелів у світі? Можливо один на мілюн. Тому, коли хтось є Вашим правдивим приятелем і він се доказує, Ви не тільки повинні відвдячитися йому але Ви повинні триматись його, любити його і хоронити його як ока в голові. З другої сторони суть злі приятелі, котрі лишень вдають приятельство, но в сути річи ними не є, тому Ви мусите розріжняти добрих приятелів від злих.

Є богато людий та так звані інституції, котрі претендують бути приятелями іміґранта. Се від Вас залежить переконатися чи вони правдиві чи ні. Однак, голос народа, голос Божий. Тисячі іміґрантів знайшли у Медичнім Центрі правдивих і щирих приятелів де дістають звичайну пораду найвисшого сорта за малу оплату, всего $1.00. Медичний Центр знаходячийся під 318 Lexington Ave., є здаєсь найбільше популярною нюйорською інституцією, де іміґранти з цілого світа лічаться, дістають пораду. Вони чують що Медичний Центр є їх правдивий приятель на котрого можуть сполягнутися. Доктори Медичного Центра говорять Вашою мовою так, що Вам легко переповісти про Вашу недугу.

Мусимо піднести тут один факт. Недавно стейт Ню Йорк слідив за роботою ріжних банкирів і докторів, котрі грабили іміґрантів на міліони долярів. Ані один з тих так званих квейк-докторів, котрі звичайно перестрашують іміґранта на смерть, немав відваги ставитись перед сю комісію і боронити хотяй себе. Звичайно, провинившийся чоловік не може боронитися. З другої сторони знова всі нюйорські часописи слідуючого дня писали, що головний лікар Медичного Центра явився ДОБРОВІЛЬНО перед тою законодавчою комісією і під присягою зізнав що Медичний Центр є інституція заснована для ДОБРА іміґранта. Сей сам факт повинен переконати Вас, що Медичний Центр є Вашим найбільшим приятелем, опікуном і дорадцею. Медичний Центр лічить велике число пацієнтів щодня і всі вдоволені. Ви дістаете пораду і лічення від найліпших специялістів, котрим мусілибисьте платити великі гроші, а всути річи Ви платите мало бо вони віддають свое знання для Вашого добра.

Оплата за звичайну пораду і лічення є $1.00, так щоб бідний мав спромогу дістати відповідне лічення. Коли треба лічити Вас більше раз денно, не береся за се нічого екстра.

Рівність — се головна засада Медичного Центра. Всіх обходиться ОДНАКОВО з найбільшою увагою і найліпшою спосібностю. Всім рахуеся однаково, а се $1.00, а коли пацієнт не може бути вилічений або пацієнт лишень вмовив в себе що хорий а на ділі йому не бракує нічого, скажеся йому про се щиро. Не бересь від него гроший а віддаеся його до відповідного шпиталя.

MEDICAL CENTER

(МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР)

318 LEXINGTON AVE. (БЛИЗЬКО 38. УЛИЦІ), NEW YORK

Години: Денно від 8. рано до 8. вечер.

Неділі на попереднє замовлення.

НА СВЯТА!

ШИНКИ КОВБАСИ

П. СТАСЮК

Ріг 7. вул. 118 First Ave, New York City

Tel.: Dry Dock 2030.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ В НЮ ЙОРКУ ВИРУБ СИРОГО МЯСА ВСІЛЯКОГО РОДА І МАСАРНЯ.

На свята виробляємо спеціяльні ковбаси і шинки, як рівнож принимаємо спеціяльні замовлення та достарчаємо домів. Всі вироби виробляється з як найсвіжійшого мяса і як найчистійше, длятого хто з Родимців не мав способности видіти і мати наші вироби, зволить ласкаво зайти до сказаного складу а переконається.

За все, що свіже і хороше гарантуємо.

Увага: Хто з околиці Ню Йорку з менших українських складів і ґросернів хотівби дати більше замовлення на свята, зволить ласкаво зайти до сказаного складу пару днів вперед і дати замовлення, а товар дістане на час, хороший і по приступній ціні.

ВЕСНА! ВЕЛИКДЕНЬ ЗА ПЛЕЧИМА! ВЕСНА!

Весна має своє право, все відновляєсь, тож відновіть і свою гардеробу. Великдень, день радости. Купіть своїй жінці і дітям щось гарного, пожиточного і нового!

ЯКІВ КОРНАТ

102 E. 7th St., bet. First Ave. & Ave. A., New York, N. Y.

напротів польського костела.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП БІЛЯ

Ladies & Gents Furnishing

Маю богато нових річий для цілої Родини: Іменно для женщин всякого рода панчохи, сорочки, бразіерс, сліпс, блюмерс, комони і т. д.; для мущин всякого рода верхні сорочки від 98 ц. до $10.00 одна, спідне білля, краватки, всякого рода ковнірики 3 за 50 ц. і т. д.; для дітий всякого рода паньчохи, сакси, одіж, ріжного рода спідного білля. Капи на ліжка, Обруси на стіл, ручники, серветки і т. д. Весь товар гарантований і таний. 86

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

СПОГАДИ, ЩОДЕННИК ТА ЛИСТУВАННЄ.

І. том.

СПОГАДИ.

XIV. (1900—1902).

(51)

Оселившись в Київі і придбавши величезне коло знайомих, я вірив, що треба зафіксувати якийсь вечір, в який знайомі приходили-б в гостину до мене. Бо коли один прийде одного дні, другий — другого і т. д. то так всі вечорі будуть заняті і нічого не можна буде ні робити, ні читати. За такий день я вибрав спершу суботу, а потім понеділок, бо в цей день у нас не бувало зібраннів ні в Громаді, ні в Раді Загальної Орґанізації та й по театрах, концертах в понеділок, або зовсім нічого не ставилось, або давалися дешеві вистави для народу. Спочатку, поки люде звиклися, по понеділках у мене бувало мало народу, а потім, згодом, часом збіралося і по 20 і по 30 душ. Хто хотів побачитись з людьми, послухати новин, або мав щось цікавого росказати, то йшов у понеділок до мене і кожний міг не прощаючись, йти собі, коли схоче додому. Ні карт, ні лукуловських вечер у мене по прінціпу не було, я не хотів приваблювати людей доброю вечерою та питвом. Правда, часом бував хтось з співаків, музик, то складався імпровізований концертик; часом читалося щось нове, цікаве, але найчасгіще люде сиділи собі гуртками та розмовляли, хоч я разураз намагався обеднати всіх, щоб всі заняті були спільно чимсь одним. Коли бували артисти М. К. Садовський чи П. К. Саксаганський, то завжди ці талановиті люде приваблювали увагу всіх або оповіданнями або співами. Скільки разів ми збиралися придбати фонограф, щоб переняти для нащадків спів Миколи Садовського, але я не розумівся на тому приладді, то так і не зібралися. А співав він народніх пісень так, як ніхто инший не співав; так само нечувано гарно співав він Думу Степана з „Невольника” та „У Тієї Катерини”, музика Лисенка на слова Шевченка. Хоч голос мав він від природи не чистий, а якийсь трохи сипкуватий, але це надавало йому простонародного колориту і якоїсь незвичайної краси. Пізніще, в 1915 році, вже старим, співав Садовський народніх пісень на концерті в Київськім Українськім Шпиталі для ранених солдатів, разом з премером Парижської Опери І. Алчевським і всі одноголосно, як інтеліґенти, так і прості салдати, признали, що старий Садовський ліпше співає народніх пісень, як всесвітній тенор Алчевський, бо в Садовського було якесь чуття, якого не вивчиш і не скопіюєш, і яке буває тільки у видатних степових народніх співаків. На жаль, так і не перенято на фоноґраф співу Садовського, тільки Индржишек записав і видав на ґрамофонних пластинках деклямації його „Чернець” та „Посланіє” Шевченка. Пізніще син мій перейняв на фоноґраф спів П. Саксаганського, але той не так характерно співав народніх пісень, як Садовський, хоч голос мав кращий, чистіщий, як у Садовського. Так само, як Садовський співала й сестра їх Марія Тобілевич, але на жаль вона вмерла молодою, передавши тільки частину свого голосу дочці своїй Олені Петляш теперішній видатній співачці Київської Опери.

А коли був хтось приїзжий з Петербуґу, а особливо з Галичини, тоді увага всіх скупчувалась коло сих гостей.

От на таких понеділках, чи ще суботах, і був у мене кілька разів земляк мій, херсонець, студент університету, Винниченко. Памятаю, що перший раз він був у мене, коли співав кобзарських дум маляр П. Ю. Сластіон, а співав він їх так, що рідко, в кого не закапають сльози, хоч голос мав не визначний; багато я чув на своїм віку кобзарів і народніх і інтеліґентних, але ліпшого не чув. Пізніще др. Ф. Колеса переняв на фоноґраф спів Сластіона, і одна дума, співана ним, надрукована в Записках Наукового Товариства ім. Шевченка, але нотами співу не передаси. Памятаю, що на Винниченка цей спів зробив телике враження, це видно було по його обличчю і таки сам він про це казав.

Після того, як надруковано було в „Київській Старині” оповідання Винниченка „Краса і Сила” і він довідався, що то сталося по моєму напосіданню, він став у мене частіще бувати і звав мене своїм „хрещеним батьком (нанашком)”. І я з того часу і досі ставлюся до нього, як до рідного сина, хоч ми тепер і розійшлися світоглядами. Коли в „Київській Старині” зявилися перші оповідання Винниченка, то автором їх дуже заінтересувався П. Г. Житецький. Я часом заходив до нього, хоч ми й росходилися з ним в поглядах на способи відродження української нації, але розумного чоловіка приемно послухати, хоч і не згожуєшся з ним. Житецький тоді мав дуже імпозантний вигляд: великий, з довгою густою білою бородою і таким же волоссем на голові; з дому він нікуди не виходив, бо не володів правою рукою й ногою, розум же у нього зостався такий же ясний, широкий, а вдача ... і охота поговорити ще наче збільшилися.

Одного разу, коли я зайшов до нього, він запитав мене:

— Не знаете, що то за Винниченко, що пише такі гарні, свіжі оповідання в „Київській Старині”? Чи се не син нашого колишнього громадянина д-ра Винниченка?

— Н і, кажу, — се студент Університету, син херсонського селянина, що давно оселився в Елисаветгороді.

— Характерно те, каже Житецький, — що Херсонщина, ця наша Америка, почала останніми часами давати багато талановитих Українців; от, як Кропивницький, Карпенко-Карий та брати його Садовський та Саксаганський, тепер зявився Винниченко. Та воно й не диво, бо в степи тікали найенерґійніщі, найздібніщі люди з крепаків України. Коли він працювати-ме над собою та не звихнеться, то з нього виробиться неабиякий письменник, бо у нього видатний талант. Ви його коли небудь приведіть до мене.

— Та я давно раджу вам познайомитися з теперішньою молодю...

— З отими соціялістами? Ні, вже змилуйтеся над мною!

— Та й Винниченко, кажу, належить до соціялістичної партії, хоч я вважаю, що по вдачі своїй він швидче анархіст.

— Ну, се ще гірше! Не хочу й знайомитись з ним! Бог з ним! Нам, українофілам, не по дорозі з соціялістами.

— Даремне, кажу, ви так ставитесь до них. Поки у нас не було соціялістичної партії, то краща, нерґійна молодь наша тікала в російські революційні партії. Згадайте Дебагорія-Мокрієвича, Лизогуба, Стефановича, Кравчинського, Кибальчича, Желябова, та й багато инших, бо молодь не може задовольнитися культурно-національною [illegible] у нас вже є українська соціялістична партія, бо тепер молодь наша не буде так денаціоналізуватися, як досі, а буде працювати на українськім ґрунті і для нас не пропаде. Подивіться на соціяліста Франка; ще недавно Кониський не хотів підтримати його кандидатури на професора у львівському університеті і не схотів натиснути на О. Барвінського, як того домагалася наша молодь і Франко мусів шукати заробітку у чужинців. Добре, що Грушевський тримається иншого погляду і притягнув Франка до праці в Науковому Товаристві ім. Шевченка та в ЛНВістнику, а як би не Грушевський, то Франко й досі працював би в польській та німецькій пресі, бо старше галицьке громадянство виелімінувало його за соціялізм.

— Може воно й так, каже Житецький, — але я вже за старий, щоб міняти свої погляди і не хочу мати діла з соціялістами.

Так він і не схотів познайомитись з Винниченком.

Пізніще, коли Винниченко звернув з свого первісного шляху і замісць художнього малювання справжнього життя до чого він має від природи великий хист, став публіцистом в белетристичній формі, я дуже жалкував, що не напосівся і не познайомив його з Житецьким; може Винниченко, під впливом такого широко-освіченого знавця літератури, не звернув би з свого правдивого шляху і тепер став би нашим Чеховим чи Горким... Правда, Винниченко тепер ще в самім розцвіті своїх літ, може він ще й покине оте своє моралізування в краснім письменстві, а дасть волю своєму стихійному талантові, який так яскраво проявляється в його невеликих, безпретенсійних оповіданнях.

(Дальше буде).

ДО ВІДОМА ВСІМ СВЯЩЕНИКАМ І ПАРОХІЯМ.

В книгарні „Свободи" можна набути отсі церковні книги:

СВ. ЕВАНГЕЛІЄ — велике, оправлене в аксамит, металеві Евангелисти, на середині Воскресеніє, на противній стороні три раменний хрест, на около наріжники, два замки і все то позолочуване. Ціна...	$125.00
Тесаме Евангеліє, оправлене в червону скіру, без евангелистів, тільки позолочений металевий хрест....	80.00
СЛУЖЕБНИК, оправлений в червону скіру, на верха витиснений золотий три-раменний хрест	25.00
ОКТРОІХ, оправлений в червону скіру	20.00
ТРІОТЬ ПОСТНАЯ, оправлений в червону скіру	16.00
ТРІОТЬ ЦВІТНАЯ, оправлений в червону скіру	15.00
АПОСТОЛ, великий оправлений в червону скіру	15.00
Такий самий в звичайній оправі $9.00.	
ЧАСОСЛОВ великий, оправлений в червону скіру, з витисненим хрестом	16.00
ІЗВОРНИК великий, оправлений в червону кожу	8.00
ІРМОЛЬОГІОН, оправлений в скіру, з витисненим три-раменним хрестом	18.00
ОСМОГЛАСНИК під нотами, звичайна оправа	5.00
ЧИН ВЕЧІРНІ І УТРЕНІ, часть 1 і 2, оправлені в червону скіру	10.00
ЧИН ВЕЧІРНІ І УТРЕНІ, звичайна оправа	6.00
АКАФІСТНИК цілого року оправлений в червону скіру, витиснений позолочуваний хрест	7.00
АКАФІСТНИК, малого формату	1.25

Невдовзі проголосимо ще більше церковних книжок.

При замовленню сих книжок треба заразом присилати і належитість.

Замовлення слати до:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Клим Поліщук.

„ЧУДО".

Із сучасного життя на Україні.

I.

Невідомо навіть, через що саме в селі Чагарах було так сумно й невесело. Жнива вдалися гарні, але пройшли якось так непомітно, що й ніхто не справляв обжинків, як то колись було...

Весною трівожила всіх спека й посуха, бо боялися, що знову не дородить і знову буде голод але вже аж перед самими Зеленими Святами випали животворні дощі і в селянських серцях зацвіла надія...

Ще раз стрівожила село дивна чутка, що — „начеб-то зимою будуть учити всіх якоїсь науки, а хто не захоче, то буде великий штраф платити"...

Дивуючись гомоніли:

— Чудасія!... Длячого нам та наука, як і без неї земля стала наша...

Надходила сумна осінь, в повітрі запахло гнилим листям, а високо, під самісенькими хмарами журно заридав прощальний журавлиний голос. Мовчки сиділи люди і покірно ждали суворої зими, коли мали приїхати в село „якісь учителі" і робити „якісь науки"...

Це цікавило, турбувало й відривало від звиклої роботи і так усіх „брала за душу" якась незрозуміла туга...

— Самих панів побороли, а от журба нас боре... — говорили між собою.

Вечорами, як тільки заходило сонце, на селі робилося темно, як у лісі. Ніде ні одного вогника не було видно і ніхто не засвічував каганців, дарма, що вже цілих шість місяців минуло з того часу, як у селі знову появилася „капказська нафта" і можна було світити стільки скільки кому хотілося. Пісень також не було чутно, а тільки одні собаки протяжно вили до захмареного місяця. В буденні дні ще сяк-так, але в свято, так просто не знали куди дітися.— До церкви ходили тільки старі діди та баби і там щось про себе шамотіли, чогось собі зітхали, а молодші сиділи вдома і, мовчки, передумували свої думи про майбутні „якісь науки" та про скількість пудів збіжжа, яке прийдеться відмірати на „продподаток"...

Тільки й радости було, що меткий Йосько, який мешкав у старій коршмі, де перед війною була „трахтиерня", Йосько щиро дбав про своїх односельчан, а через те запопадливо постачав у село наймiцнiщий самогон, справжне старе пиво і хмільний мед. Казали, що [illegible] хоркою, але як би так було справді, то ніхто його не пив би, а то пили його не тільки селяни, але й „сам" піп і начальник міліції. Часто по вечорах до Йоська сходилися як середняки", так і „незаможники" а тоді цілу ніч сонне село здрігалося від голосних пісень, якими старалися розважити себе...

Часто Йосько й сам приймав участь у тих гулянках і щиро радив не думати про майбутнє, бо — „ніхто в світі не може знати, що завтра буде"...

Але осінній смуток убив і цю останню радість. Занепокоєні важкими думами — „щож то ще далі буде?"— перестали навіть ходити до Йоська і стратили всяку віру і всяку радість.

Так минали дні за днями і так проходили темні осінні ночі. Часами тільки, як у селі задзвонять на подзвіння, де хто піддіймав голову і цікаво розпитувався: „хто саме не схотів хліба їсти" і ледачо плентався на похоронний обід. Після того, як на цвинтарі виростала нова могила, в селі знову робилося тихо і сонно. Ще літом, як показувалися гарні жнива, в селі зачали було весілля справляти, але тепер ніхто з молодих хлопців не хотів женитися і кождий жив лише сам собою і для себе, через що життя села стало скучною й не цікавою штукою.

II.

За селом проходила річка з великими очеретами та болотами, серед яких була „криниця Безодня". Як казали люди, в тій криниці Кармелюк затопив богато срібла і золота, а в тім і образ святого Михайла, якого подарував йому в благословенство один доброчинний монах із Київського Печерського монастиря. Одного разу, як пани зробили на Кармелюка облаву, він, стративши надію викрутитися із біди, щоби невіддати свого добра, склав усе в один величезний мішок і вкинув його у „Безодню". Кидаючи в криницю золото і срібло, він довго думав, що робити з образом святого Михаїла, який був при ньому, а далі загорнув його в свою свиту, міцно завязав шворкою і затопив його в тій же криниці. Тоді йому пощастило втекти, але назад сюди він більше вже не вертався. Потім приходили його товариші і довго шукали тієї криннички, щоби добути затоплені скарби, але так і не знайшли нічого. Згодом, селяни всією громадою ходили шукати тих скарбів і шукали їх довгими залізними гостями та гаками, якими витягали із ріки втопленників, але дошукалися лише до того, що витягли голову із кінського кістяка... Ця кінська [illegible] лова, як кажуть, так налякала охочих шукачів скарбу, що вони вирішили негайно криничку посвятити, а скарбу того більше не шукати. З того часу стало за звичай що року святити там воду і скроплювати нею худобу, яку перший раз виганяли до череди на весняну пашу.

Але цього року через усякі справи й за криничку забули. Весною орали та засівали рештубувшої панської землі, а в жнива стільки роботи мали, що й навіть обжинки забули справити, тільки вже аж на Спаса хтось там із старих, людей щось таке сказав про забутий звичай, але на це ніхто не звертав ніякої уваги. „Досить уже для нас того, що було і що маємо, а що ще буде, то будемо бачити", — казали молодші,— „страхами ж усякими не варт лякатися"...

Піп на своїх казаннях також став про „страх" і „звичаї" говорити, але це майже не зворушило нікого, а довело до того, що більшість людей зовсім перестали ходити до церкви.

III.

Після другої Пречистої, щось перед самим Чесним Хрестом стало часто хмаритися небо і йти осінні дощі. В минулі роки це все здавалося нічим, бо до дня цього свята готувалося все село. На Чесного Хреста в селі був „престольний празник", коли можна було добре погуляти й напитися свіжого меду, який так гарно вміли варити церковні братчики. Цього ж року цікавилися хіба що одним медом, та й то не дуже, бо меткий Йосько засмутив усіх новиною, що начеб то скоро мають приїхати „якісь комісари" і вчити всіх „якоїсь науки" Це не то засмутило, не то занепокоїло, але взагалі внесло якусь незрозумілу непевність.

— І як же це вони думають нас учити? — допитувалися в Йоська.

— А хто їх знає!... — нетерпеливо здвигав плечима Йосько, сердито спльовуючи на бік.

Справа в тому, що в Йоська вже з місяць не було ніякого торгу і він уже не раз ходив чогось до попа, який так само журився недостачею приходів.

Мужики дивилися й байдужно покивували головами:

— Кепське свято буде цього року... Так і жди, що оті комісари приїдуть...

І, от одного сумного дня, як небо аж валилося від важких хмар, хтось такий сказав, що сталося чудо і що коло „криниці Безодні" зявився затоплений Кармелюком образ святого Михайла. Село прокинулося віджило, кождий схоплювався на ноги і спішився побачити, що там такого дивного сталося. І справді, всі, хто тільки приходив до кринички, чудувалися з того, що бачили там Над самою криничкою в очереті стояв образ святого Михайла. Деревляна дошка, на якій він був намальований, була дуже стара, а по краях трохи гнила і вогка, але фарби на образі так і сяли. Люди чудуючися із цього, говорили:

— От це так диво!... Як же воно могло статися в такі часи?!...

— Як бачите, сталося...

— Значиться, ще є таки якийсь Бог на світі?...

— А ви думали, щ овже й Бога не стало? Ні, як бачите, так він живе і чуда творить...

— Аможе це й не чудо, а так щось?...

— О, ні!... Цього вже не кажіть. Цеж той самий образ вийшов із води, що колись його Кармелюк затопив. Подивіться тільки, що й дерево навіть вогке від води.

— Так, так!... Може й справді чудо...

— А ви дивіться краще, он що!...

Хтось поспішився сповістити попа і той не забарився прийти. Тільки глянув на образ, так зразу ж і сказав, що треба пра- [illegible]

все село зійшлося до кринички подивитися на чудодійний образ. Де хто йшов просто з цікавости, але більшість приходила з вірою, що Бог не забув їх і справді показав їм свою дивну силу...

З ранку пішли такі вісти по селі, а над вечір уже всі сусідні села знали про це чудо. Всі, хто тільки чув, зараз кидав роботу і прямував до Чагарів, щоби самому побачити й переконатися.

Коли ж настала ніч, то над очеретами засвітилася ясна заграва від численних свічок, які горіли в руках віруючих в чудо. Піп служив молебні й казав „казання", в яких закликав усіх згадати про Бога і признати щиро, що над усим панує його дивна воля. Одного він милує, другого карає, а тім що приходять у відчай, подає надію і перед їх очима творить чудеса. Говорив також, що цей образ має свою історію, що він стояв у келії богомільного монаха, а потім був у руках Кармелюка, який, боючися, щоби над ним не збиткувалися, вкинув його в „безодню"... Прийшло чимало літ, як святий образ спочивав у прірві, але в найтяжчий час Бог спогадав за людей і, вийнявши з безодні образ святого архистратига, заставив увірувати невірних, що є ще могутнійші сили на небі, ніж ті, що панують на землі...

Богато людей, слухаючи тих казань, проймалися глибокою вірою в Бога і зі сльозами на очах, горяче й щиро молилися.

IV.

На другий день вранці в село приїхали давно сподівані комісари, які мали людей учити і в той же час скрізь і всюди пішли чутки, що той образ зовсім не зявився, а що його хтось влучно підробив, аби затуманити людей і дати дохід попови. Були такі, що просто казали: „Що тут довго балакати? образа поставив піп, щоб до церкви заманити, а той він останніми часами дуже вже заскучив за свіжим грошем та тепленькою паляничкою"...

Один із тих „комісарів" приїхав аж до самої „безодні". Подивився на людей, що стомлено товпилися тут ще із ночі і сказав: „Чого ви чудуєтеся, люди добрі? Я даю вам свою голову на відріз, що це робота самого попа, а Бог тут зовсім ні при чому. Хіба в Бога нема поважнійшої роботи?... Та ви подумайте тільки, яка страшна неправда ще лютує в світі. Ні не вірте цьому! Краще віддайте цього образа попові і хай він сам собі молиться до нього. Мужицьке щастя зовсім не в святих образах, а в світлі розуму, в знанню життя і науці!"

Дехто ще й сперечався:

— Ви, товаришу комісар, розумний чоловік, але що його робити, коли так важко жити без віри і надії!... Ну, скажіть же нам, як так жити?!...

Йосько стояв між людьми й хиро посміхався. Чутки про те що образ підставлено штучно, все ширилися і непокоїли віруючих. Над вечір того ж дня церковні братчики вирішили з процесією перепровадити образа в село і поставити його в церкві, але проти цього повстали ті, що повірили комісарам і хотіли вчитися. Вони казали, що не дадуть із церкви коругов і недопустять до такого над людьми. В селі стало непокійно, все одно, як було тоді коли відбирали від панів землю. Хто знає, чим би це все скінчилося, як би не старий Прокіп до людей і став говорити: „Як нам важко жити, то Бог один знає... Доля наша важка, а життя безнадійне гірше всякого лиха... Хотіли землі і здобули її, але загубили того Бога, що мали в серці... Осталися самі одні із журбою своєю... Як так жити далі — не знаю?... скажіть, як жити?!... От, несподівано цілком сталося чудо. Раз воно сталося, так хай уже буде! Хай буде чудо, чуєте люди?!"

— Правду каже дід Прокіп, правду! — загула громада. — Щож будемо робити, як і цього не стане?! Коли б так цього чуда й не було, то ми його мусіли б зробити, он що!...

А тоді взяли із церкви коругви і пішли до „безодні", щоб забрати там святого образа, бо тоді — „веселійше на селі стане"...

Піп, зі сльозами на очах служив молебні, Йосько заклопотано ввихався коло „самогонщиків", старяючись закупити в них цілу бочку самогону, а „комісари", що вчити село хотіли, сиділи собі в пустенькій школі і злякано прислухалися до дивного сільського гомону про це дивнійше „чудо"...

1923 р.

ЗДОРОВЛЄ НАЙБІЛЬШИЙ СКАРБ!

ХОРИМ НЕПОТРІБНО ЛІКАРСТВ АНІ ОПЕРАЦІЙ.

Хіропрактика має вас удержати в здоровлю, а таким, що здоровлє стратили має привернути.

Хорі на всякі навіть на занедбані або застарілі слабости

НЕ ТРАТЬТЕ НАДІЇ.

У всіх — навіть найтяжших недугах можете відзискати здоровлє при застосованню способів і метод Хіропрактики. Нема недуг, щоб неможливо було їх повалити методою Хіропрактики, тільки треба на час вдатися. Як Вам непомогли лікарства ані операції, то зайдіть до моєї канцелярії а будете здорові. Коли не поздоровієте, не заплатите мені ані цента. Інтересовані зволять залучити марку на відповідь.

DR. J. MILLER (Й. Мельник), Chiropractor — Palmer Graduate,
49 E. 7th St., New York, N. Y.

Кождого дня від 9. до 8. вечер. В неділі і свята від 9 до 1 пополудни.

ФІЛІЯ: 69 Chesnut St., Yonkers, N. Y. — DR. GARNELL
обслужить вас на тихсамих услівях. Години ті самі. 92-94

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ
ПІД НОТАМИ

ЦІНА 50 ЦНТ.

Можна набути в „SVOBODA",

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОДОРОЖУЮЧИ

між УКРАЇНОЮ І НЮ ЙОРКОМ
через
ДАНЦІГ або ГАМБУРГ
на славних „О" кораблях
ROYAL MAIL

Знаменита обслуга і кораблі дуже часто курсують.

ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.
26 Broadway, New York City

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські погребники

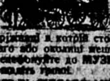

Без різниці в котрій стороні Шікаго або околиці мешкаєте, телефонуйте до **МУЗИКИ** і зощадите гроші.

2107 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4252 & 4253

СОКРАТ І НОВИЙ УЧЕНИК

Прийшов до фільософа Сократа молодий Грек вчитися ораторства. І так він безупинно говорив, що Сократ стратив терпеливість. Коли прийшло до угоди, Сократ зажадав подвійної заплати. Молодий оратор здивувавсь.

— Чомуж жадаєте від мене подвійної платні?

—Бо я мушу вчити тебе двох наук: раз, як придержувати свій язик, друге, як говорити [illegible]

ДО ЕМІГРАНТІВ ІЗ ГЛУБІЧКА ВЕЛИКОГО

Родимці! Як Вам відомо, був у нас перед війною гарний будинок читальні Просвіти, в котрім містились також всі инші просвітні і культурні установи села як Січ, Кооператива і Сільський Господар.

Пожежа світової війни, котра тілько літ нищила нашу і так зубожілу країну, не оминула і нашого закутка, а жертвою впав також і наш дім читальні, знищений майже до тла.

Колиж по війні Виділ Читальні приступив до віднови просвітного життя в селі, старався всіма силами відбудувати сам будинок. В тій своїй праці стрічав на кождім кроці перепони так зі сторони теперішних властий, як з другої сторони не хіть і вороже відношенне деяких людий в селі, котрі всіма силами стараються впоїти в загал гадку, що читальня се місце деморалізації, що її в селі непотрібно, а в парі з тим священик виголосив в церкві, що жаден порядний господар не повинен навіть ногою ступати до Читальні!!!

Виділ всеж таки не звертав на се уваги і мимо всіх перешкод і колод, які на кождім кроці одержував, подвоїв працю і направив провізорично стіни і покрив соломою, щоби мати бодай шопу на аматорські вистави та в літі де зійтися. Однак щоби будинок допровадити до такого виду, як він був перед війною, треба би еще около $500.

А що священик разом зі своїми прибічниками, котрих на жаль дуже богато еще, на кождім кроці, проти нас і нашої роботи, ми тим більше постановимо за всяку ціну їм не піддатися, а розпочате раз діло до кінця довести.

І тому рішили вислати еще раз збірщиків за датками по селі, а рівночасно відкликатися до Вас Родимці о ласкаву лепту на сю ціль. Знаємо, що гріш у Вас не валяєсь, але гірко запрацьований. Віримо однак в то, що Ви зрозумієте і відчуєте нашу пекучу потребу і не відмовите нам своеї помічної руки, тим більше, що то є бій о іcтнуванне.

За ласкаві датки і труд згори сердечну подяку складаємо, висилаючи се письмо на руки тов. Мула Миколи з просьбою занятися ласкаво збіркою на сю ціль між родимцями, котрих доля кинула в заморські краї, а ласкаві датки просимо слат ина руки голови Читальні тов. Миколи Сіменача в Глубічку великім. Гаразд!

Бубічок вел., 25. лютого 1924.

Микола Сіменач, голова читальні. За виділ: **Копач Іван, Голда Андрей, В. Вакулінський, Онисько Семен, Романишин Іван, Ший Іван.** За комітет: **Тома Дубчак, Кіндрат Романишин, Василь Полотнянка, Ів. Копач Стефанів.**

Від Комітету помочи селу Глубічок великий, повіт Тернопіль в Ню Йорку

На повищий поклик родимців з нашого села ми завязали Комітет для збирання добровільних жертв для направи читальняного дому в нашому селі. До комітету увійшли: Микола Когут, Микола Мул, Василь Ґолда, Іван Зварич, Іван Романишин.

Гроші просимо слати на адресу: M. Kohut, 430 E. 14 th Street, New Yorn, N. Y.

На цю ціль зложили слідуючі: М. Романишин, В. Ґолда, Г. Зварич, Г. Ґац і М. Муль по $10.00; І. Романишин $5.00; Анна Ґолда $2.00.

Всіх разом є зложено $67.00.

ХРИЗАНТЕМИ.

Десятки разів знаних нині хризантем походять від одного-двох родів, які від давно плекано в східній Азії. Довголітньою і пильною працею хінських і японських огородників ублагороднено хризантеми. Хризантеми є в цих краях найбільше почитаний і цінений цвіт. Є відзнакою мікада. Найбільшу почесть віддається хризантемою. В девятий день девятого місяця отворені є всі огороди цісарські для публики. Тоді й подають на обід закуску, приправлену з хризантемових листочків. До Европи хризантеми дісталися при кінці 17. століття а саме до Голяндії. Щойно в половині 19-го століття поширилося їх плекання. Першу повноцвітну хризантему виплекав анґлійський огородник 1827 року. Два роки опісля була вистава хризантеми у Норфольку. Нові роди хризантеми привожено кораблями час від часу з Хін до Европи. Першу „помпонку" прислав 1846 р. анґлійський природник Роберт Фортуна, а 1860 привезено японські відміни. Зацікавлення цими цвітами зростало все більше, тому анґлійські огородники почали все пильніще займатися культурою хризантем. І так осягнено сьогоднішні відміни. Рід хризантеми, який подивляють в Европі й Америці, прислав був у дарі молодий японський місіонар подрузі тодішнього президента Зединених Держав Гарді. В її честь названо цю хризантему Мадам Альфенс Гарді. — В українській народній номенклятурі називається хризантема: ромен, роман, роман-зілля, романець.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ШУКАЮ СПІЛЬНИКА

для усуги до столів. Я сама кухарка; можна заробити $300 в тиждень. Голоситися під ч. 92-93
269 Hollywood Ave., Hillside, N. J.

МИКОЛА ЗАКАЛА ГИЛЯШІВ з Сільця Белзкого, повіту Сокальського, Галичина, пошукую кравнів з Америки, Канади, Аргентини і Бразилії. Адрес мій. 91-3
R. F. D. 1, Highland Falls, N. Y.

ДОБРА НАГОДА ДЛЯ УКРАЇНЦЯ.

Прийму спільника до ґросерні і бучерні, самотного. Кеш бизнес, рент дешевий, практика не вимагана. Самому тяжко. Голоситися до: 92-93
JOHN LABOJAK,
cor. Long & Pennsylvania Ave., Hillside, N. J.

КУМО, чи нема у вас моїх дітей? Кумо, кумо, не тілько ваші діти, але до пів копи є у нас, а що се, та чому? Мій чоловік спровадив для нашої малої **граючий колибачок,** та всі так тішаться, аж мило подивитись. Де купили і скілько коштує? $6.00 в Українській Спільці. 92-93
N. J. MUSICAL ROCKING CHAIR CO., Int.,
24 Charlotte Ave., Jersey City, N. J.

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по катальоґ до:
UKRAINIAN BAZAAR,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ

27007 Христос Воскрес і Єрусалиме ...., 75 цнт.

Браття Українці, хтоби з вас хотів яких небудь рекордів, в мене можете дістати які лишень схочете. Хто би хотів до розпродажи дістане опуст. Замовлення і гроші шліть до: 83-93
ANDREW BARNA,
127 Riverdale Ave., Yonkers, N. Y.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН

як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, виснаження нервів, ревматизм, острі нервові і кровеві недуги. Порада даром.

Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. a Irving Place
Година від 9. рано до 8. вечер
В неділі від 9. рано до 4. попол

ДР. АНДРЕЙ БОРАК
ХИРОПРАКТОР
210 EAST 17th St., NEW YORK, N. Y.

Понеділок, середа, пятниця від 10 рано до 8. вечер.
Вівторок, четвер, субота від 2 до 8.
Неділя від 10. до 1.
Пишіть по оказове число „Хиропрактика".

ФАРМИ!

МАЛІ ФАРМИ ДОМИ

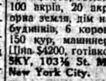

Положені обік великого фабричного міста, близько Ню Йорка. На місци є школа, склепи, трамвай, куіпль і фабрики. Можете мати власний дім з великим городом за $1,500 і висше, на сплати по $15 місячно. Прийдьте з жінкою оглянути сю гарну околицю, або пишіть до: **MR. JAWORSKY, 208 Broadway, Room 244, New York.**

ДО СПРОДАННЯ доми, лоти, фарми. Фарма 125 акрів, 15 акрів ліса, сад, решта орна земля, дім на 10 кімнат, 7 инших будинків, 11 коров, 3 коні, 200 кур, машинерія, близько міста. Ціна $6.000, готівкою $2500. — Фарма 100 акрів, 20 акрів ліса, сад, решта орна земля, дім на 8 кімнат, 5 инших будинків, 6 коров, 2 коні, 9 безрог, 150 кур, машинерія, школа близько. Ціна $4200, готівкою $2000. **FILANOWSKY, 103½ St. Marks Pl., E. 8th St., New York City.**

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ.

Спілка фармерів спродає богато фармів по дуже низьких цінах. Фарми від 15 до 300 акрів в середині нюйорського стейту. Тут є 6000 польських і українських фармерів, земля чорна і без каміння, всюда рівнина, є тут великі міста і маркети. Пишіть по нашу лісту фармів. 86-93
FARMERSKIE BIURO,
P. O. Box 592, Broadalbin, N. Y.

ПОКУПЦІ ФАРМ, УВАГА!

Маю спеціяльну дешевість: 65 акрів фарма лишень за $3.500, готівкою половина, самі будинки варта більше. Другі фарми ріжних величин по правильним цінам. Чесна обслуга гарантована. Приходіть до мене або пишіть по лісту фармів. 89-94
KERSTNER (Зветон Фарм),
27 Brown St., Flemington, N. J.

ЧЕРЕЗ СЛАБЕ ЗДОРОВЛЯ спродам свою фарму 112 акрів, з чого 30 акрів будівничого ліса і пасовиско, будинки добрі, дім на 9 кімнат, вода, порч і телефон, 7 коров, 2 коні, 2 свині, гуси і качки, всі фармерські знаряди, на стейтовій дорозі, близько міста і школи. Ціна за все $5.500, виплата після умови. 90-93
G. SALAK,
R. F. D. [illegible] N. Y.